

Politični pregled.

Hrvaško vseučilišče. — Govori se za gotovo, da bode že v proračunu za drugo leto, katerega v kratkem predloži hrvaška vlada saboru, mej izrednimi stroški 300.000 gl. odmenjenih za osnovo zdravniške fakultete na zagrebškem vseučilišču. Potem bi bilo torej v ta namen že na razpolago pol milijona goldinarjev, ker se je 200.000 gl. že nabralo. Ker so letos začeli zidati tudi veliko bolnico, kjer bode prostora za kliniko, je pač upati, da se v treh letih že lahko začne z osnovo medicinske fakultete. S tem bi bilo vseučilišče popolno. Želeti bi pač bilo, da bi se tudi cislajtanskem Slovencem in Hrvatom dovolilo pohajati v zdravniško fakulteto v Zagrebu, ker tako hitro še ne dobimo vseučilišča v Ljubljani. Zdravništvo je pač taka stroka, ki se bode na Hrvaškem pač učila ravno tako, kakor se drugod, njen pouk ni odvisen od državne uredbe.

Vašaty je začel po volilnih shodih borbo proti realitom. Ker so realisti največ profesorji, priporoča ta češki radikalec volilcem, da naj ne volijo uradnikov in profesorjev, ki niso dovolj neodvisni, da bi mogli začeti najskrajnejšo opozicijo proti vladi. Taki profesorji in uradniki ovirajo mladočeški klub, da se ne more odločiti za noben odločen korak. To sumničenje profesorjev in uradnikov, da niso sposobni za poslanstvo, je vzbudilo veliko nevoljomej češkim uradništvom, ker je mej njim več mož, ki so svojo značajnost že večkrat odločno pokazali, naj je to bilo tudi v njih škodo.

Chlumecky. — Nemški nacijonanci so dolgo že nevoljni na Chlumeckega in druge liberalce, ker ne branijo dovolj odločno nemških narodnih predpravie. To smo videli že na shodu v Gradci, kjer so bili po koaliciji, ki se ne upre z vso odločnostjo slovenskim paralelkam na gimnaziji v Celji. Najhuje je pa Chlumecky se zagrešil pri banketu poslancev v Levovu. Proslavljal je povzdigo gališkega šolstva poslednjih dvajset let, to je v času, ko se je v Galiciji odpravila nemščina iz ljudskih šol, popoljšile skoro vse nemške gimnazije in poprej nemški vseučilišči v Galiciji. To je nemškim nacijonalcem le preveč, da si upa kdo proslavljati kako dobo, ko so se tako pomanjšavale nemške predpravie. Za to so vsi jedini v tem, da Chlumecky ni več pravi Nемец.

Nemški Dunaj. — Koalicija je nekaterim Poljakom kar zmedla glave. Po poljskih listih je navdušenje za Nemce nenavadno veliko. Da pri tem udrihajo po Čehih, je čisto naravno. Neki prvak poljskih listov je čutil tudi potrebo zagovarjati nemški značaj Dunaja. Poljski pravi ta list, ne mislijo na Dunaji osnovati svojega konzumnega društva, nobene poljske šole, in tudi ne mislijo Dunaja zalagati s svojimi kuharicami, da bi mu dali slovanski značaj. Po poljskih nazorih je Dunaj bil od nekdanj nemško mesto. Vse to je naperjeno proti Čehom, ki se tudi na Dunaji potegujejo za svoje pravice. Kdo ve, če se Poljaki, še ne bodo kdaj kesali tacega navdušenja za Nemce. Nemci se na pr. v Šleziji nikakor ne kažejo posebno prijazne Poljakom. Pa kdo ve, če ni pod koalicijo že Šlezija za Poljake čisto nemška dežela.

Italija. — Crispi je zmagal. Vse vladne finančne predloge sprejele so se nespremenjene s 180 proti 74 glasom. To je večina, na katero pač ni mislila vlada nobenkoli. Carnotov umor je veliko pripomogel vladi do te znatne večine. Je pa s temi finančnimi predlogami dosežen namen in se bo Italija po teh predlogih zares financijelno rehabilitirala, to je pa zopet drugo vprašanje. Revnega stanja dosedanjega krivi so bili največ previsoki davki, ki so se nakladali ljudstvu. Po novih finančnih predlogah so se pa davki še pomnožili, prihranilo se glede stroškov ni dosti. Jasno je torej, da s temi vladnimi finančnimi predlogi Italiji ni dosti pomagane. Lahko se zgodi, da Italija financijelno še huje pade in potem bo sprevidela, da ni druge poti, kakor da zmanjša vojsko in s tem kaj prihrani.

Anglija. — Kakor znano se je pred nedolгим časom vodja liberalne stranke na Angleškem in ministerski predsednik Gladstone podvrgel očesni operaciji, ki je dobro izpala. Zaradi te bolezni obustavil je tudi začasno svoje politično delovanje, vendar se je pa sploh mislilo, da bo Gladstone še pričel delovati na političnem polju, kakor hitro se popolnoma ozdravi. Te dni pa se je na nekem liberalnem zborovanji v Edinburgu naznanilo, da Gladstone ne misli več na to, da bi se zopet začel baviti s politikom. S tem završuje se torej politična delavnost, s kakoršno se ni mogel dozdat noben angleški državnik pohvaliti. Gladstone, ki je sedaj star 85 let, deloval je na političnem polju svojih 61 let, kajti v svojem 23 letu bil je izvoljen že v poslansko zbornico. Ministerski predsednik je bil Gladstone štirikrat.

Azija. — Mej Japonci in Kitajci utegne priti do vojne in sicer zaradi države Koreja. Nekak vrhovni gospodar čez to lepo in bogato državo je kitajski cesar, Japonci bi pa jo radi za se pridobili, kar so že večkrat a brezvspešno skušali. Pri tej priliki je bilo pobitih in oropanih ondi tudi nekaj Japoncev. Japonska vlada je povabila kitajsko vlado, da naj glasom pogodbe sklenjene mej seboj skupno intervenirati v Koreji. Kitajska vlada je to ponudbo zavrnila, vsled česar je japonska vlada na svojo pest jela postopati v Koreji in poslala tja 6 000 mož. Po vzgledu Japoncev storila je tako tudi kitajska vlada. V Koreji stojita si torej sedaj japonska in kitajska vojska nasproti, vsaka hoteča za se resolucijo na Koreji izkoristiti. Po najnovejših poročilih je vojska neizogibna. Za Evropo je ta vojska v toliko pomenjiva, ker imata svoje interese ondi tudi Anglija in Rusija. Rusija bi namreč tudi rada za se pridobila Korejo, če bo pa ta to skušala, postavila se ji bo po robu Anglija, ki mora varovati svoje interese v Velikem oceanu.

Obrtnija.

Črno barvanje kosti, slonove kosti in roga.

Večkrat je potrebno v raznih obrtih, da se kosti črno pobarvajo. Zato rabijo navadno črnino modrega lesa, ki se dobi, če se modri les kuha v vodi in pridenejo primerno kovinske soli ali okisovalna sredstva, ki dajo barvilo črno barvo. Nahaja se pa še več družih načinov v črno barvanje teh stvari, ki so pa manj znani.

Če rog namakamo najpoprej v raztopljeni solitarnokislega živega srebra in potem v raztopljeni srebrnega amonijuma, postane podoben bizonovemu rogu.

Posebno dober je pa za tako črno barvanje kosti v vodi raztopljeni nigrozin. Napraviti se mora močna raztopljina te snovi. Kost se poprej mora popolnoma oprostiti vsake tolšče, ker sicer se to barvilo ne prime. Koščene stvari, ki se hočejo črno pobarvati kuhajo se v taki raztopljeni: Slonove kosti pa ne smemo kuhati v teh raztopljeni, ker bi se stopile ob veliki vročini. Denemo jo zatorej v 30° C. gorko raztopljino, v kateri leži po več ur in s tem dobi popolnoma črno barvo.

Da se kosti oproste tolšče, se morajo dolgo kuhati v vodi, katero večkrat zamenjavamo. Oprostiti tolšče moramo kosti vselej, ako jih barvamo s kako barvo, ne le pri tem barvanji.

Roga pa vendar ne moremo pobarvati z omenjenim barvilom. Rog denemo v ta namen v raztopljino natrij-

skega svinčenega okisca, kateri pridenemo malo natronovega hidrata. Navadno zadošča, če se rog moči pol ure v tej raztopljeni, vendar je to odvisno od tega, kakšen da je rog in kako da je debel. Na to rožene stvari izperemo in jih denemo v nasišeno 30 do 40° C. vročo raztopljino volnenega črnila. V tej raztopljeni naj rog leži 12 ur. Pri tem pa vendar ne škoduje, če se ta čas raztopljina nekoliko shladi.

Če kosti barvajo s kotranovimi barvami, ne zadošča, da jih izperemo, temveč moramo jih kako lužiti. Priporoča se, če kosti denemo štiri ure v tekočino iz 400 delov vode, 50 delov solitrove kisline in 5 delov vinske kisline. Potem se koščene stvari spero in denó za jedno četrt ure v vodo, kateri smo pridejali nekaj malega kositarne soli in nekaj kapljic solne kisline. Pri slonovi kosti zadošča kratko luženje v vodi, v kateri je 1 odstotek solne kisline.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtne zadruga. Upravno sodišče razsodilo je v nekem posebnem slučaju, da morajo obrtne zadruga naznanjati političnemu oblastvu tudi odborove seje, ako se te zahteva.

Izumitelj šivalnega stroja. Posrečilo se je najti iz arhivov, kje in kdaj je bil rojen izumitelj šivalnega stroja krojač Jožef Madersberger. Rojen je bil dne 6. marca 1768. leta v Kufsteinu na Tirolskem in se je 1790. leta preselil na Dunaj. Tirolsko obrtno društvo je dalo vzdati ženjalnemu rojaku spominsko pločo.

Sprememba morske vode v pitno vodo. Zagrebški inženir Ofister je izumil neki aparat, s katerim se morska voda v malo minutah v dobro pitno vodo spremeni. Poskusi, ki so se vršili v primorskem mestu Postere, so se dobro obnesli. Ta iznajdba je velike važnosti za mornarje.

Kmetijstvo.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Kolikor je glavni odbor zmogel, podpiral je tudi kmetijski pouk; vzdrževal je deloma podkovsko šolo, izdajal kmetijske poučne spise, izprosil državno podporo za nemška kmetijska predavanja po kočevskem okrajnem glavarstvu ter odposlal dva kranjska sirarja v sirarski tečaj v Šmihel na Tirolsko, da sta se bolje strokovno izobrazila.

Samostojno področje je imel konjerejski odsek kmetijske družbe in je pospeševal vse konjerejske reči v naši deželi. Odsek je posredoval pri razvrstitvi plemenih žrebcev po posameznih žrebčarskih postajah, pri oddaji žrebcev v zasebno oskrbo posestnikom v okoliših težkega plemena (na Gorenjskem) ter pri prebiranju za pleme nesposobnih državnih žrebcev. Ob licencevanji žrebcev sta zastopala dva člana, takisto pri državnem premovanju konj. K temu premovanju so pripeljali v šestih konkurznih postajah (v Lescah, v Kranji, v Kamniku, na Vrhniki,

v Ribnici, v Trebnjem in v Št. Jarneji) 108 kobil s sesnimi žrebeti, 53 brejih kobil in 81 žrebic, torej vsega vkupe 242 živalij, izmed katerih jih je 120 dobilo darila v znesku 1270 gld. in 49 srebrnih svetinj. Odsek pa je leta 1893. priredil tudi v Bohinjski Bistrici premovanje konj, in sicer z deželno podporo. Pripeljali so 37 kobil z žrebeti, od katerih je bilo obdarjenih 10; dobile so 150 goldinarjev.

Leta 1893. je plemenilo na Kranjskem v 18 žrebčarskih postajah 45 državnih žrebcev, izmed katerih sta bila 2 angleške polnokrvne, 14 angleške polkrvne, 1 norfolške, 11 orijentalne polkrvne, 12 lipiške in 5 mrzlokrvne pasme. V zasebni oskrbi je bilo 29 državnih žrebcev, ki so plemenili v 25 okrajih v okoliših težkega plemena. Po pasmi so bili ti žrebci pincgavci, valonci in kartovci. Razven teh žrebcev so plemenili 1893. l. še 3 licencevani zasebni žrebci. Vsi ti žrebci so plemenili l. 1893. 4303 kobile.

Odsek je leta 1889. začete dirke nadaljeval tudi to leto ter je z državno in deželno podporo priredil peto dirko v Št. Jarneji. Udeležilo se je 40 posestnikov s 50 konji.

Vsled odsekovega prizadevanja so se l. 1893. priredili trije semnji za nakupovanje konj za c. in kr. vojno, in sicer v Kostanjevici, v Bučki in v Št. Jarneji.

Odsek je tudi sklenil povzdigniti rejo težkih konj v kranjskem in kamniškem okraju ter v ljubljanski okolici. V to svrhu sta mu deželni odbor in kranjska hranilnica naklonila podpore, iz katerih je leta 1893. kupil več dobrih žrebic ter jih je prodal konjerejcem omenjenih okrajev na javni dražbi. Izklicna cena je bila polovica nakupne cene.

Meseca maja 1893. leta se je odsek po odposlanci udeležil konjerejske enquete na Dunaj, da je zastopal deželne koristi.

Novo podvzetje odsekovo v prosep konjereje je ustanovitev tekališča za žrebeta v Št. Jarneji, katero se bo vsled podpor vlade, dežele in kranjske hranilnice odprlo uže leta 1894.

V letu 1893. je odsek imel 2844 gld. 16 kr. dohodkov in 2353 gld. 10 kr. stroškov; torej je preostalo v blagajnici 491 gld. in 6 kr.

Glavno delo samostojnega ribarskega odseka leta 1893. je bila dovršitev ribjega vališča in vzgojevališča na deželnem posestvu na Studenci. Vališče se je spopolnilo; napravil se je namreč vodovod, ki bo vališču v vsakem slučaju dovajal potrebno množino vode. Napravila se je tudi precejalnica (cedilo), obsežna 8 m³, katera čisti vodo za vališče. Sploh se je vse tako predelalo, da se sedaj lahko hkrati vali 150.000 iker.

V zavodu se je vzgojilo 30.000 postrvij, 6000 rdečih potočnic in 140.000 šarenk, skupaj torej nad 170.000 ribic, katerih pa je bilo moči oddati komaj petino, če prav jim je bila cena polovico manjša kakor po drugih deželah. Odsek bo skušal te ribe obdržati do zime 1893. leta, če prav je prostor določen le za tretjino tega šte